(Nro. 112.)

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek Nro. 56. 17. Maia 1819.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Angielska.

Gazety Montrealskie donoszą, że Lord Selkirk (znany ze sporów z północno-zachodnią Kompaniią Angielską o handel futrami) przez Wielki Sąd przysięgłych, knowania zbrodniczych planów przeciwko handlowi teyże Kompanii winnym uznany i na zapłacenie skarżącym 500 funt. szterl. skazany został.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Gazety Wassyngtońskie zawieraią co następnie: „Kongres ukończył d. 3. Marca swoie prace. Cztery przedmioty uczyniło posiedzenie to godnem uwagi; rzecz względem Banku; sprawa Jenerała Jacksona; traktat z Angliią względem rybołowstwa na brzegach Nowey Fundlandyi i traktat z Hiszpaniią, względem przyłączenia Floryd do Ameryki północney. Bank pokonał szczęśliwie straszliwe ciosy, które usiłowali zadać mu iego przeciwnicy; nie przestał więc istnieć, wsparty teraz daleko mocniey na pierwotnych posadach swoich; Jenerał Jackson zwyciężył to samo; lecz potrzeba było przywieść na pamięć iego dawnieysze usługi, i przekonać o czystości zamiarów iego, dla usprawiedliwienia czynu, którym nadał woynie z Seminolami rozciągłość, sprzeciwiaiącą się konstytucyi. Sam nawet Prezydent nie mógł był nakazać zaięcia Floryd, iedynie Kongres wydać mógł rozkaz podobny. Kommissyie, zdaiące w tey mierze sprawę Izbie Reprezentantów i Kongressowi, broniły w rapportach swoich Jenerała tego z wielką zręcznością. Traktat z Angliią iest zwycięztwem Rządu naszego nad Angielskim. Amerykanie byli od dawna uczestnikami rybołowstwa na brzegach Nowey-Fundlandyi, i zawsze żądali, aby ich okręty przypuszczone były do portów i rzek tych nadbrzeżów, lecz Angliia zawsze się wzbraniała od tego. Nakoniec przystała na to. Niemniey ważnem iest nabycie Floryd, iest to nayszczęśliwszem wydarzeniem, od czasu odzyskaney niepodległości naszey. Z iakiemi trudnościami połączone były te układy, iest wiadomo. Nabycie Floryd kosztuie nas tylko 5 miliionów dollarów, a i z tych naywiększa część zostanie w Kraiu, przeznaczona współobywatelom naszym, iako wynagrodzenie za ucierpiane łupieztwa ze strony Hiszpanii; czyli zaś przyrzeczono także Hiszpanii niewspierać osady Hiszpańskie w teraźnieyszey woynie z Hiszpaniią, tego nie wiemy dokładnie. Wniosek, aby zakazany był wywóz kruszczu bitego na pieniądze, odrzucony został, iako rzecz w przywozowym handlu naszym do wykonania niepodobna.“ — Na Kongressie przeszedł między innemi proiekt do prawa względem przesełania poczt statkami parowemi. — Prezydent Zjednoczonych Stanów przełożył Kongressowi do roztrząśnienia wstawienie się, zaszłe ze strony Ministra Rezydenta Pruskiego, tudzież Senatów wolnych miast Bremy i Hamburgu, aby korzyści uchwałą z dnia 23. Kwietnia r. z. okrętom i towarom Niderlandzkim zapewnione, także na okręty i towary Pruskie, Hamburgskie i Bremskie rozciągnionemi bydź mogły. Ponieważ okręty Zjednoczonych Stanów w portach rzeczonych Państw tych samych swobod co i kraiowe doznaią, przeto proponował Prezydent, aby Kongress zezwolił na powyższe żądania. — W dniu 3cim Marca potwierdził Prezydent Zjednoczonych Stanów przyięty w obu Izbach proiekt do prawa względem kar na korsarstwo, celem zasłonienia handlu Ameryki północney przeciwko rozboiom morskim. Pierwszy i drugi artykuł tego prawa upoważnia Prezydenta do użycia w razie potrzeby całey siły zbroyney morskiey na obronę kraiowych okrętów kupieckich, tudzież do wydania w tey mierze instrukcyi Dowodcom marynarki; artykuł trzeci upoważnia Dowodców i osady okrętów Amerykańskich do sprzeciwienia się napaściom okrętów, należących do Państw obcych niesprzyiaźnionych z Zjedno-

)(

ozonemi Stanami, tudzież do odbierania zabranych okrętów północno-Amerykańskich; artykuł czwarty tycze się procedury z zabranemi okrętami korsarskiemi, a według artykułu piątego ma ustawa ta zostawać w mocy aż do końca przyszłego posiedzenia Kongressu.— Według naynowszych gazet Amerykańskich miał Prezydent Zjednoczonych Stanów przedsiewziąć podróż do Prowincyy południowych. Jenerał Jackson wyiechał z Wassyngtonu od Tenesee, a P. Forsyth iako Poseł do Madrytu. Mniemano powszechnie, że Hiszpaniia odstąpiła Floryd pod taiemnym warunkiem, aby Zjednoczone Stany powstańcom południowo-Amerykańskim nie dopomagały.— Dostrzegacz Austryiacki umieścił: „Traktat względem odstąpienia Floryd ma wtenczas dopiero bydź ogłoszonym, gdy od Króla Jmci Hiszpańskiego potwierdzonym zostanie. Tymczasem upoważniono Prezydenta Zjednoczonych Stanów, do zaięcia tych Krain, tak pewnymi są o niezawodnosci tego potwierdzenia. P. Clay i inni sprzeciwiali się temu krokowi, przedstawiaiąc, że wprawdzie Król Hiszpański potwierdzi pewnie ten traktat, że atoli gdyby to przecież nie nastąpiło, naowczas Zjednoczone Stany grałyby śmieszną rollę. Wszelako nie zważano na to. Przez zaięcie Floryd stały się z resztą Zjednoczone Stany odpowiedzialnemi za część długu, który Hiszpaniia w Hollandyi zaciągnęła." — Z Claiborne w Prowincyi Alabama donoszą pod dniem 8mym Lutego: „Dnia 4go b. m. przybyło pod twierdzę Barancas woysko Hiszpańskie wysłane z Kuby dla obięcia nazad Pensakoli. Woysko to przypłynęło na dwóch okrętach, dwóch brygach i szonerach, składa się zaś ze 100 dragonów i 500 piechoty; ma z sobą 100,000 dollarów na utrzymanie woyska i na kupienie koni dla dragonów. Dowodcą iest Brygadyier. Nasz Kapitan Boyles rozproszył Indyianów w dalekie strony, i uspokoił wszystko; nad rzeką Chatalwoohie założył osadę i małą twierdzę, gdzie iuż do 300 rodzin z Gieorgii przybyło. Należy spodziewać się, że Hiszpanie nie będą temu przeszkadzać, zwłaszcza że wkrótce sami ustąpić się maią."

Gazeta Angielska Morning-Chronicle umieściła: „Rewolucyia Francuzka, nabycie Luizyiany i Floryd, tudzież rezultata woyny ostatniey posunęły Zjednoczone Stany Ameryki północney za iednym razem o sto lat na przód, a ieżeli dopuściemy im, aby przed nami ustalili przyiaźń z Ameryką południową, posuniemy ie znowu, o sto lat naprzód. Ktoż może zaręczyć, że się tak nie stanie? Rząd Ameryki północney, czuwaiący w sprawie swoiey, ʃi zawsze dbały o to, aby nie pominąć żadney przyiaźney sposobności, wysłał iuż Kommissarzów, do owych trzech Rządow niepodległych Ameryki południowey, których zdanie sprawy, wiadome iuż po części Publiczności. Wszelako Świat nie wie, o co mógli się skrycie umówić, i iak prędko wyyść mogą na iaw skutki tych umów. Maią ajentów we wszystkich okolicach na stałym lądzie Ameryki południowey, rozciągaiących coraz swoy wpływ i swoie związki, podczas gdy my utracamy powoli ową popularność, którey doznawaliśmy ieszcze przed kilkoma laty. Amerykanie przystępowali wprawdzie z wielką przezornością do dzieła, atoli nie działo się to z delikatnego uczucia dla Mocarstw Europeyskich, tylko przez wzgląd na Hiszpaniię. Lecz możnaż dopuszczać, że i teraz będą tak wstrzemięźliwemi w działaniu, kiedy iuż posiadaią Florydy? Może w kilka miesięcy będziemy w statnie rozwiązania tak ważnych pytań."

Ameryka Hiszpańska.

Francuzki dziennik rospraw umieścił poniższy wyciąg z listu datowanego z Kadyxu pod dniem 30. Marca: „Jenerał (Hiszpański) Osorio obwiaiąc się blokady przez zbroyną siłę Chiliyską, opuścił Talcahuano około końca Sierpnia, a wziąwszy z sobą 800 ludzi i działa, popłynął do Limy, zostawiwszy wszelako w Talcahuano, la Conception i w okolicy tameczney Pułkownika Sancheza z 800 ludzmi regularnego woyska, i tyleż milicyi, wspieranych przez waleczne pokolenie Indyyskie Araukanów, u których ten Pułkownik w wielkiem iest poważeniu. Po odpłynieniu Jenerała Osorio wzmocniony został Sanchez w miesiącu Wrześniu 550 ludźmi woyska Europeyskiego i 2000 karabinów przywiezionych na 4rech okrętach transportowych z wyprawy Kadyxeńskiey. Te 4 okręty popłynęły potem do Limy, gdzie zawinęły szczęśliwie. Fregata Maryia Izabella rozbiła się nieszczęściem pod Talcahuano; wszelako osada i kompaniia doskonałey artylleryi dostały się do lądu i połączyły się z Sanchezem tak, iż Pułkownik ten ma pod rozkazami swoiemi oprócz walecznych Araukanów, także i znaczną liczbę woyska, którem osadził la Conception i całą Prowincyię tameczną, w razie zaś potrzeby może łatwo cofnąć się do Valdiwii, a ztamtąd na wyspę Chiloe. Powstańcy nie odważyli się

przeyśdź za rzekę Maule, i zdaie się, że dla groźney siły zbroyney Hiszpańskiey, będącey w okolicy tameczney nie przedsiewezmą wyprawy przeciwko Limie, obawiaiąc się, aby Pułkownik Sanchez, korzystaiąc z tego, nie wtargnął do Chili. Wiadomo, że Pezuela, Wicekról Peruwiiański, utworzył korpus obserwacyyny w Arequipa, zasłaniaiący międzyległe posady Arica, Moliendo i Puno; w sameyże zaś Limie żgromadza znaczną siłę zbroyną. Eskadra iego, złożona z dwóch fregat woiennych Esmeralda i Venganza tudzież z kilkunastu pomnieyszych uzbroionych statków znayduie się w naylepszym stanie. — Zdaie się, że przed końcem Kwietnia wypłynie z Kadyxu na morze południowe 3 okrętów liniiowych i fregata, a czyli te ze znayduiącemi się tam innemi okrętami wspólnie działać będą, czyli też inne przeznaczenie otrzymaią, nie zdaie się przecież podpadać wątpliwości, że wody tameczne od floty powstańców i od wyprawy Lorda Cochrane uwolnić zdołaią." — Przeciwnie donoszą z Hawanny w liście kupieckim: „Wice-Królestwo Mexykańskie można uważać za będące w stanie pokoiu; herdy powstańców zniknęły prawie zupełnie, a istnące ieszcze są równie nieśmiałe iak nieznaczące. Atoli nie tak zaspokaiaiący widok nadarzaią okoliczności w Peru, zagrożonem strasznemi zbroieniami się na lądzie i na morzu; zdaie się, że pomoc spodziewana z Hiszpanii za pożno przybędzie, aby uratować stolicę Limę. Nadesłano tu z Veracruz 6 miliionów piastrów, tudzież znakomitą ilość koszenilli i innych kosztownych towarów, które wkrótce popłyną do Kadyxu." — Z Curassao donoszą pod dniem 6. Lutego: „Komodor niepodległych Joli wypłynął z pod wyspy S. Małgorzaty z eskadrą o 8miu okrętach dla zasłonienia posiłków spodziewanych z Europy. W porcie Guiria (w zatoce Paria) wylądowało iuż 1000 ochotników z Anglii, a wkrótce ma przybydź ieszcze 1500. Zdaie się że powstańcy przed przybyciem tych posiłków nic przedsiebrać nie chcą, ale Hiszpanów wgłąb Kraiu na doliny Llanos wywabić usiłnią. Admirał Brion znaydował się w Pampatarze na wyspie S. Małgorzaty, nad którey warówniami niezmordowanie pracuią. Pułkownik Gilmore ćwiczył tam korpus artylleryi, złożony z kraiowców. Jenerał Mac-Gregor zawinął do Cayes na wyspie S. Domingo, gdzie czeka na wszystkie okręty transportowe, które maią przywieźć mu 3000 ludzi. Dopiero po złączeniu się z nimi zamyślał wylądować na ląd stały, zapewne w pobliskości miasta Kartageny. Wicekról Peruwiiański nie maiąc wiadomości o fregacie Hiszpańskiey Izabella, i o towarzyszącyoh iey czterech okrętach transportowych, miał wysłać naprzeciw nim iedyne pozostałe mu ieszcze fregaty la Venganza i l'Esmeralda. Ponieważ w tym samym czasie Lord Cochrane z eskadrą swoią pokazał się na morzu południowem, więc może bydź że wpadną mu w ręce. — Rząd Buenos-Ayreski był tak rostropnym że okręt Hiszpanski Trinidad, który do portu tamecznego zawinął, nie uznał za dobrą zdobycz, lecz równie iemu iako i osadzie dał paszport do Limy. Officerom i woysku zostawiono do woli, przyiąć służbę, lub osiąśdź w Kraiu, albo wrócić się do Hiszpanii. Niektórzy Officerowie obrali ostatnie, i pochlebiano sobie, że to, co o życiu w Buenos-Ayres rozpowiadać mogą, nie przyczyni się do zapalenia w Hiszpanach chęci woiowniczey." — Gazeta Dworska Madrycka umieściła rapport Wicekróla Peruwiiańskiego, o bitwie stoczoney dnia 17. Października pod wyspami Chinchańskiemi, między Królewską fregatą Resolucion i brygantyną Canton prowadzącemi transport, a brygantyną powstańców Maipo o 18 działach i 130 ludziach osady. Brygantyna Maipo po mocnym odporze została zabraną, i wraz z innym okrętem dawniey zabranym, do Limy zaprowadzoną. — W skutku pozwolonego okrętom Angielskim handlu w Callao (porcie Limańskim) rozkazał Wicekról zabierać okręty wszystkich innych Narodów naładowane bronią i ammunicyią, a chcące zawinąć do którego z portów osadzonych przez powstańców. — Listy z Rio de Janeiro datowane pod dniem 27. Stycznia donoszą, że Puerreddon złożył Dyrektoryiat Buenos-Ayreski na 2 miesiące, lecz iak się zdaie na zawsze; że urząd ten obiął Jenerał Rondeau, i że w Prowincyi tameczney pannie wielki niedostatek pieniędzy.

Brazyliia.

Król Jmć Portugalski poczynił znowu nieiakie zmiany w Dyplomatyce. Hrabia Funchal, przeznaczony z Rzymu do Madrytu, mianowany iest Gubernatorem w Portugalii; P. Saldantra, Posłem przy Dworze Hiszpańskim, a Hrabia Santerem sprawuiącym interessa w Kopenhadze. — Rozporządzeniem Królewskiem z dnia 19. Listopada zawieszono na 8 miesięcy wywoz bitego złota z Rio-Janeiro do Bahii, Fernambuco i Maranhao.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

W Anglii pannie naywyższe nieukontentowanie z powodu traktatu handlowego przyznaiącego Ameryce północney prawo rybołowstwa na brzegach Nowey Fundlandyi. Korporacyie, których się to dotycze, wniesły nayżywsze skargi przeciwko temu, a nawet ofiarowały summy, aby umowę cofniono. Wszysthie prawie gazety Angielskie obruszaią się mocno na to; ieden z ministeryialnych dzienników wyraża się przy tey okoliczności: „Ten będzie skutek szkodliwy owego traktatu, że rybacy Amerykańscy będą mieli dokładną wiadomość o wszystkich przystępach do rzeki S. Wawrzeńca, przezco w przypadku woyny między obu Państwami, bardzo pożytecznymi bydź mogą Kraiowi swoiemu. Nadto będziem musieli, utrzymywać w Halifaxie daleko większą siłę morską, niż dotychczas; im więcey roztrząsamy ten traktat, tem więcey nas zadziwia. Współobywatele nasi w Nowey Szkocyi i w Nowym Brunszwiku, widzą swóy przemysł handlowy nader zagrożonym. Liczbę Amerykańskich statków rybackich, które następuiącey wiosny mocą tego traktatu będą na brzegach naszych utrzymywać rybołowstwo, rachnią na 1500 do 2000. To wszystko iest szkodą naszych Poddanych. Nie wiemy całkiem, z iakich powodów przyznane to prawo Ameryce północney. Wielkie interessa handlowe i polityczne poświęcono względóm, o których nikt nie wie. Traktat ten tak zgubny dla handlu, żeglugi i marynarki Angielskiey, przyspieszy wypadek, o który iuż dawno lękamy się (odpadnienie Kanady od W. Brytanii). Nie dziwilibyśmy się, gdyby Amerykanie zakładali teraz osady w Nowey Fundlandyi, lub na wyspach poblishich, czego sobie życzą od dawna. Handlowe domy w Londynie, maiące związki z Nową Fundlandyią, zwątpiły teraz ze wszystkiem i t. d.“

Uwaga publiczna w Anglii zwrócona iest teraz na nową wyprawę, którą Rząd do bieguna północnego wysyła. Luboć nie czynią żadnych osobistych zarzutów Kapitanowi Rossowi, który podobną żeglugę odbył w zeszłym roku, wszelako niektórzy są tego zdania, że albo większe docieczenia uczynionemi bydź mogły, albo że niepodobieństwo dokazania więcey niedostatecznie iest okazane. Skutek nowey wyprawy rozstrzygnie te pytania. Wyznaczone do niey okręty wezmą z sobą także i statek z drzewa korkowego, dla ratowania się w razie rozbicia. — Z Plymuthu wypłynęło 13 okrętów ku brzegom Afrykańskim dla niedopuszczania handlu niewolnikami. — Dnia 9. Kwietnia wypłynął z Dublina pierwszy oddział wyprawy, będącey pod rozkazami Pułkownika Eyre, która w Ameryce Hiszpańskiey ma złączyć się z Mac-Gregorem. Drugi oddział zabrany będzie z Galway, na okrętach spodziewanych z Anglii; potem zaś ma ieszcze i trzeci oddział wyruszyć z Dublina. — Gazeta Londonderyyska donosi, że ładowano tam 15 okrętów, trzymaiących ogółem 8200 beczek, na których przewozić miano wychodców do Zjednoczonych Stanów Ameryki północney. Z samego Belfastu popłynęło tam zeszłego lata 11,000 ludzi, a teraz ma iuż znowu 30 okrętów bydź w pogotowiu do podobnych transportów.

Hiszpaniia.

Niektóre dzienniki Francuzkie, umieszczaią czasami listy z Kadyxu i Madrytu, maiące pozór półurzędowych, i prawiące wiele o bliskiem wyyściu pod żagle wielkiey wyprawy Hiszpańskiey, złożoney z 20000 woyska, o złem położeniu powstańców Chiliyskich i Wenecuelańskich, o stronnictwach, które ropaczaią w Buenos-Ayres, po przybyciu tamże Hiszpanów. Dziennik handlowy, Journal du Commerce, szydzi z tych bohaterów nadsiących pokóy Ameryce południowey, których flota; gotowa od 10 miesięcy do wyyścia pod żagle, dotychczas ieszcze nierusza się z mieysca; i utrzymuie, że wie z pewnych źródeł, iż w Madrycie dowiedziawszy się z naypóźnieyszych doniesień z Ameryki południowey, o nieszczęściu wyprawy Kadyxeńskiey, uchwalono wyprawić do Peru 1 okręt liniiowy z 3 fregatami, i 4000 osady, lecz że wyprawa Lorda Cochrane na morzu spokoynem, wprawiła ich w nieiaki ambarass. — Tymczasem donoszą z Kadyxu, że ciągle pannie naywiększa czynność w zbroieniu wyprawy od dawna gotowaney. Ma ona składać się z 120 okrętów różney wielkości pod zasłoną 16 okrętów woiennych, fregat i korwet, oprócz statków działowych. W Maiu ma odprawić się popis wszystkich woysk, przeznaczonych do tey wyprawy, która wyruszyć ma dopiero w miesiącu Wrześniu. Brygadyier Don Francisco Mourelle dowodzić będzie flotą, a Hrabia Abisbal woyskiem lądowem, złożonem z 20000 ludzi. 500,000 piastrów posłano do Kadyxu dla przyspieszenia tych przygtowań, i sam Król Jmć Hiszpański ma w Maiu udać się do Andaluzyi.